

דאינו קונה משום דאינו חלות גמורה ודינו כמו שאל שלל מדעת אליבא דהראב"ד דקונה לכל מילי ורק לענין דין סינוי נאיתו קונה, ווגם דין דאין שמין ליכא בשאל בשלל מדעת יעו"ש בשמ"ק, כן הוי הכא חס מה דלא קנה הוי משום דאי עביד לא מהני⁶⁶.

והנה זה להעיר בחתי על דברי כ"ג סי' דין לומר דלא הוי באור הקוסיא דלא תועיל הגזילה גם לענין אונסין אלל כמ"ס, ונ"ע. ואולם כ"ג לדק בדבריו דהא חזינן בסוגין דאביי ורבא פליגי בתרתי, דלדאביי מה דעבר אמימרא דרחמנא (והרבא הדין דאי מהני) עושה דמועילים מעשיו, ולרבא מה דעבר אמימרא דרחמנא עושים דלא מהני מעשיו, דיעוין בשטמ"ק בתמורה (סס אות ט) דהקשה דלדאביי יהיו קונה ע"י הגזילה לחוד כמו ע"י סינוי דיתחייב בתשלומין, ולא יהיה יכול לקיים הקזה בהחפץ, א"כ שפיר כתב כ"ג דאביי סובר דע"י דמוכרחין אנו לומר דמהני לכה"פ לענין אונסין דאי לא אמאי יס לו להיות אסור, ממילא גם לענין סינוי מועיל.

והנני להשיב ברכה על ברכותיו על בשורי קשורי התנאים של בני שיחי, ואברכו שיזכהו הש"י עם ביתו לשמחות כאלה על צאצאיו אמן, ואסיים בברכה כי נזכה לראות את הגואל אמן, דברי הדוש"ת האוהבו והמברכו והמחבבו.
ברוך דוב לייבאוויץ

סימן צה (שם)

תשובת המחבר להגר"ד על הנ"ל

בע"ה יום ט' לחודש מרחשון תרצ"ג, בורלינגטאן ווערמאנט. שלום ורוב ברכה לכבוד אדמו"ר הרב הגאון האמתי מאוה"ג תפארת ישראל פאה"ד כקש"ת מרן ר' ברוך דוב נרו יאיר ויופיע, הר"מ דמתיבתא קדישא בית יצחק שליט"א.

66 כונתו דקושית הגמ' דהאי עביד לא מהני יעשה שלא יחול קנין הגניבה לענין הקניני גזילה, אבל הדין מדיק של

אחרי דריקת שלום כ"ג בכבוד רב, וא"ש הרבנית וכל חברי משפחתו וכל המסתופפים צלילו. את מכתבו הנכבד נכון הגיעני ות"ל כי רוח למר במנצב בריאותו, יתן ה' ויחזק את כוחותיו הגופניים והנפשיים כי הם כולם מקודשים להמטרה הרוממה להגדיל תורה ולהאדירה, ויזכה להמשיך את עבודתו עבודת הקודש עד עמוד הכהן לאורים ותומים אמן.

הנני מנרף פה שתי המחאות אחת בת 3.43 מזה שייך 2 דאלאר לחברת ת"ת דיסיבתכס הק' 1.43 לסיבת ת"ח דבריקס כי שכחתי את כתובתה, ע"כ מוכרח אני לבקש ללוות את המתעסקים לשלוח את הסכום הק' להתם.

בשבת בראשית היה פה ידידי גיסו הרב הגאון רי"מ לימערמאן. אמנם עשינו כל מה שהיתה באפשרותנו ובכל זאת לא נאסף רק הסכום של 53 דאלאר מפאת נוק העת. את הצעק של ל' קבלתי ממנו לשלחו כי הנדבן כותב את כתובת הישיבה וע"כ כדאי יותר להחליף במקומכם והשאר לקח אתו, וכמובן הדו"ח הוא שלו כי טרם שצאים פה לריכים להוציא הוצאה הגונה כידוע.

כאשר החלתי לכתוב מכתבי זה נתתי לבי לעיין בדבריו הק' בעניני קנין גזילה ואמנם עמוקים הם מאד, הבאור של כ"ק מרן הגאון האמתי מוהר"ם זלוק"ל בדברי הרמב"ם האיר לי את הסוגיא בגיטין (נג, ב) מתיב רב פפא וכו' ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמה היזק האי גזלן הוא וממונא מעליא בעי שלומי, ובתוס' שם (ד"ה גזלן) מסתפקים היכא מדמי וכו', ומתרנים דכיון דהוי היזק ממילא הוי סינוי, אך לדברי הגאון ז"ל אפשר ליישב בפשטות דכיון דהוי היזק ניכר ואינו בעין לריכים לשלם מטעם חיים שנים, ולא מטעם סינוי דסוף סוף אין בזה שום סינוי.

אך דבר אחד אינני מבין דהא הרמב"ם פוסק (הל' גזילה ואבידה פ"ג ה"ד) בהרקיבו

גנב יהיה גם בכה"ג. וכעין החילוק דחילק לעיל בשם הגר"ח.

פה כיון שאינו ידוע למי הוא והוא כמו גוזל את הרבים, אף שהוא אין לו תשובה, מ"מ עלם החפץ לא שייך עוד להב"ב, דהא כבר נתערבו עם אחרים והוא כממון שאינו יכול להוילא בדיינין אף שמחויב את דמיו בכל זאת הדבר בעלמא אינו שלהם, רק דחכמים לא ראו שלא יסאו ויתנו עמהם שלא יחזיקו עוברי עבירה, על כן אם כבר נשתנה לא תקנו בזה, ועל כן לא נכנס בכלל כל שנוי ולא שייך פה להשתמש בהכלל שנוי החוזר וכו'.

והפצתי לאמר בדרך חדוד דמה דאמרינן (ב"ק לו, ב) שנינו החוזר לברייתא אינו שנוי אינו מקום דזה לא נחשב לשנוי בעלם, רק כיון דהבעלים לא הסכימו לזה א"כ כיון דכשיחזור לבעלים אינו עומד לכך הוי יחודו של אחרים ולא של בעה"ב, משא"כ דהוי רק ספק ולא יבא בחזרה לבעלים א"כ עומד הדבר להשאר כך ועל כן נחשב גם זה לשנוי. ויש מקום לאמר בפטות דהא חזינן דעת התוס' (ב"ק לו, ב ד"ה ועבדיה) דהיכא דיג' לו חשיבות אז גם בשינוי החוזר לברייתא הוי שנוי, הנה דברי התוס' אפשר לבאר באותה הסברה דלעיל, דכיון דכבר נחשב לדבר חשוב בודאי לא יקלקל אותו א"כ אינו עומד לשנוי לברייתא. אך אם נילך בדרך הפשוט אז לריכים אנו לאמר דדין זה דרבנן הוא, ובדבר דרבנן פשוטה מאלד גם סברת המ"מ דפה כיון דהדבר הוא ספק לכן די גם בשינוי החוזר לברייתא הוי שנוי, כמו שמלינו בדבר חשוב כן אפשר להיות בדבר שהשאלה היא אם היא גזולה בכלל.

והנה היה קשה לי מסוכה (כז, ב) דהא דאמר הגמ' דאם נפלה חוזר ובונה, ומקשי פשיטא, ולכאורה קשה להיפך דפה ב"ק (לו, ב) אמרינן פנים חדשות באו לכאן. וראיתי ברש"י ב"ק, ומשמע דשייך סברה זו רק במקום שהוא מקפיד על לורתה, ובכן בסוכה דאין כ"כ קפידה אולי לא שייך סברה זו. אך לפי הג"ל וניחא, דבמקום דהשינוי הוא חשוב לא שייך הכלל של

מקלתם דאומר לו הרי שלך לפניך, והגמ' ב"ק (לח, ב) מקשה ממנה על רבה ומתרץ כן, והיא לכאורה סתירה למסקנא זו⁶⁷. וחפנתי לאמר דהענין של חיים ישלם אינו בא רק לבטל את השמים⁶⁸ כדי שלא יסבול הנגזל מהפחת אם הופחת בנתיים, אבל אם רק הוזל והוא משלם לו כל הפחת של הגוף הוי שפיר חיים, כיון דבאמת לא קנה מקום שינוי רק הוא מחויב מטעם גזלן כמו מזיק, וזה שייך במה שנגע במעשיו ולא בבא מעלמו, א"כ אולי בהרקיבו מקלתם כיון דדרך הוא לחסור, ומלינו אלל מפקיד ב"מ (מ, א) דבתוך חסרון אינו נחשב לחסרון, הוי כהוזל ונחשב לחיים, משא"כ אם היה נחשב שינוי כמובן. אמנם התוס' בהכונס (ב"ק נו, ב ד"ה פשיטא) מחשיב להרקיבו מקלתם להיזק ורק דאינו שינוי, אך אולי הרמב"ם לא יסבור כן. וסברא זו אפשר לאמר אף אם נימא דהמשמעות של חיים משמע כל החפץ כמו שהיתה שלמה ויקרה, אף דמסתבר הוה אם הוזל החפץ ולא ישלם רק מה שסוה עתה, אך פטות דברי הגאון ז"ל אינו מורה כן. והיה נראה לי לאמר עוד דחיים שניים ישלם יס' לו הוראה כפולה דמוכרח לשלם כל ההיזק, וגם החפץ בשלמותו, א"כ הבא דהחפץ הוא בשלמותו דהרקיבו רק מקלתם ומה שחסר בממון ישלים באמת את החסרון הממוני, משא"כ היכא שהחפץ אינו בעין משלם את כולו מטעם חיים.

סימן צו (לסימן שם סעיף ד)

בדין שינוי החוזר לברייתא

ב"ה ג' לך תש"ד וואשינגטון

לכבוד הגאון הג' פאר הדור כש"ת ר' יעקב יצחק וודערמאן נ"י הר"מ הראשי בישיבת נר ישראל אחשכ"ג וכו'

הנה מה שהזכיר דברי הראב"ד אף שראיתי זאת במ"מ, חשבתי על זה כמה דרכים דבאמת